

KYSTHJÆLPER – VI GIVER HAVET EN HÅND!

MED STØTTE FRA VELUX FONDEN

Danmarks Sportsfiskerforbund

BAGGRUND OG FORMÅL

DET KYSTNÆRE HAVMILJØ ER PRESSET

Dyre- og plantelivet i de danske kystnære områder er hårdt presset af dårlige miljøforhold. Iltsvind og bundvendinger, forurening med miljøfremmede stoffer samt ødelæggelse af revstrukturer og øvrige bundforhold har betydet, at de ellers så produktive danske fjorde og kystnære områder i dag mange steder ligger relativt øde hen og har fået et fattigt dyre- og planteliv. Det har påvirket fiskeriet, og de tidligere meget udbredte små kystsamfund med fiskerlejer er i dag en skygge af sig selv. De dårlige miljøforhold i de danske kystområder har således både betydning for biodiversiteten, fiskebestandene og den danske kystkultur.

ET SKUB I DEN RIGTIGE RETNING

Der arbejdes heldigvis seriøst på at nedbringe udledninger af forurenende næringsstoffer til et niveau, hvor naturen kan finde tilbage til en mere naturlig og sund tilstand. Men det har vist sig, at det kan tage rigtig lang tid for dyre- og plantelivet at vende tilbage, medmindre vi giver naturen et skub i den rigtige retning. Erfaringer fra en række restaureringsprojekter i de kystnære områder viser, at det er muligt at fremme processen henimod et mere robust og velfungerende kystnært havmiljø. Det er godt nyt, men hvordan sikrer vi, at denne nye viden kommer til at medføre en øget indsats?

FRIVILLIGE MANGLER VIDEN OG VEJLEDNING

Der findes mange engagerede og ressourcestærke personer, der er klar til at gå aktivt ind i arbejdet med at genskabe et sundt, kystnært havmiljø. Ildsjæle, der mener, at det er ved at være sidste udkald, hvis fjorde, bugter og andre kystnære områder også i fremtiden skal huse et varieret dyre- og planteliv og lægge vand til en lang række rekreative aktiviteter.

Desværre er det meget svært for de frivillige ildsjæle at komme i gang med at gøre en forskel. Der findes intet netværk af organisationer, undervisningsinstitutioner eller kommuner, som kan levere den nødvendige organisation og viden – men her kommer projekt Kysthjælper ind i billedet. Kysthjælper skal bane vejen for, at frivillige med kærlighed til havet omkring Danmark kan engagere sig i arbejdet med at skabe gode forhold med stor biodiversitet i de kystnære områder.

På baggrund af både eksisterende viden om naturforbedring i havet og egne erfaringer gennem Kysthjælper vil vi udvikle en værktøjskasse med al nødvendig viden, der kan gøre det muligt for frivillige at bidrage til den marine naturforbedring på en stærk og meningsfuld måde.

FÆLLES EJERSKAB OG INDSATS FOR HAVMILJØET

Et godt havmiljø langs de danske kyster vil være til gavn for hele det danske samfund i form af større biodiversitet, bedre fiskeri, øget turisme samt en flottere og mere forskelligartet havnatur, der kan nydes af alle danskere.

Vi ønsker, at flere danskere skal forholde sig til havmiljøet, og vi vil samtidig give dem en mulighed for at involvere sig i arbejdet med at skabe bedre forhold i de kystnære farvande. Der findes et stort engagement blandt borgerne og i særdeleshed blandt medlemmer i en række organisationer, der interesserer sig for havet. Vi vil involvere de frivillige i Kysthjælper og med udgangspunkt i konkrete erfaringer skabe et grundlag for, at de meget store frivillige ressourcer i fremtiden kan blive aktiveret i arbejdet med at skabe et bedre kystnært havmiljø.

PROJEKT KYSTHJÆLPER BESTÅR AF TRE BEN

1: EN TEORETISK DEL, som består af vidensindsamling og en efterfølgende rapport målrettet frivillige. Rapporten skal kortlægge de elementer, der indgår i et naturforbedringsprojekt drevet af frivillige, heriblandt:

- Overblik over udvalgte virkemidler og deres funktion.
- Forundersøgelser og udvælgelse af område.
- Ansøgninger og tilladelser.
- Aktivering af frivillige.
- Konkrete arbejdsmetoder.

2: EN PRAKTISK DEL, der skal bestå af mindst fire konkrete marine, kystnære restaureringsprojekter, som organiseres og gennemføres i samarbejde med kommuner og med deltagelse af frivillige.

De fire projekter er forankret ved Limfjorden, Århus Bugten, Horsens Fjord og Assens. Formålet med projekterne er at få et indgående kendskab til hele processen ved et kystnært restaureringsprojekt med frivillige som ressource – fra den indledende planlægning over involvering af de frivillige, udførelsen af arbejde og til opfølgning på effekten af tiltagene.

Projekterne skal både skabe opmærksomhed om havet i nærområdet, engagere borgerne og medføre en lokal forbedring i miljøtilstanden. Oplagte virkemidler kan være:

- Udplantning af ålegræs.
- Udlægning af mindre stendynger/stenrev på det lave, kystnære vand.
- Udlægning af net til vækst af muslinger eller dyrkning på liner, der senere bliver udlagt på bunden, hvis det vurderes at være værdifuldt.

I forbindelse med projekterne ønsker vi at undersøge, om de medfører målbare ændringer i sammensætningen af dyre- og plantelivet på lokaliteterne. Helt i tråd med ånden i projektet ønsker vi, at denne del skal udføres af frivillige i samarbejde med forskere. Forskere fra projektets faglige følgegruppe vil udarbejde en metode, der vil kunne bruges til at monitorere udviklingen på de konkrete projektsteder. Data skal indsamles af de frivillige efter anvisning af forskerne, hvorefter forskerne behandler data og afrapporterer.

3. EN ONLINE VÆRKTØJSKASSE, hvor den teoretiske viden smelter sammen med erfaringerne fra de udførte projekter og udmønter sig i en komplet manual, der beskriver, hvordan mindre, kystnære restaureringsprojekter med involvering af frivillige kan gennemføres. Beskrivelser af virkemidler vil blive understøttet af små film om henholdsvis udplantning af ålegræs, udlægning af sten og etablering af muslingerev.

Et meget vigtigt element i værktøjskassen er en udbygning af det førnævnte monitoringsværktøj, som skal kunne bruges af frivillige til at opnå viden om tilstanden i det kystnære havmiljø – og til at måle effekterne af et kystnært restaureringsprojekt.

På længere sigt er målet med værktøjskassen, at den kan danne baggrund for mange fremtidige marine naturforbedringsprojekter, fordi den nødvendige viden findes samlet på en let tilgængelig platform, der holdes opdateret ud over projektets afslutning.

KOMMUNIKATION AF PROJEKTET

Projektets primære fokus er at give den danske befolkning, og i særdeleshed de mange frivillige ildsjæle, mulighed for at gøre en forskel, når det kommer til vores havmiljø og naturen under havoverfladen. Både på kort sigt og langt sigt.

Det kræver, at Kysthjælper formår at få kommunikeret de udfordringer, vores havmiljø står overfor, hvilke indsatser der kan hjælpe det på rette vej samt engagere frivillige til at deltage aktivt i arbejdet med at gøre en forskel.

Kommunikationen af Kysthjælper har til hensigt at mobilisere de relevante interessenter, herunder borgere, politikere, virksomheder, foreninger m.v., i forbindelsen med tilrettelæggelsen, udførelsen og monitoreringen af de planlagte naturforbedringsprojekter.

Formidlingen af projektet vil være bygget op omkring et centralt website. Her vil der være en beskrivelse af projektet, kontaktoplysninger på projektets deltagere og løbende nyheder om projektet. Efterhånden som Kysthjælper skrider frem, vil websitet udvikle sig til en online værktøjskasse til brug for frivillige, der ønsker at komme i gang med marin naturforbedring.

En væsentlig del af kommunikationen af projekt Kysthjælper vil være båret af en professionelt produceret videoserie med masser af undervandsbilleder og droneoptagelser. Filmmediet understøtter de forskellige led i projektet, såsom:

- Bred oplysning om projektet til den danske befolkning.
- Rekruttering af frivillige til de fire lokalt forankrede restaureringsprojekter.
- Fokus på frivillighed som en vigtig ressource.
- Vidensdeling om metoder til naturforbedring i det kystnære havmiljø.

Danmarks Sportsfiskerforbund vil løbende kommunikere fremskridt og erfaringer fra projektet til både landsdækkende og regional presse i form af pressemeddelelser og proaktivt pressearbejde.

PROJEKTLEDELSE OG DELTAGERE

Kysthjælper er et 4-årigt projekt, der kører fra 2021 til 2025.

Projektet har landsdækkende perspektiver, men vil blive lokalt forankret med fire pilotprojekter i Limfjorden, Århus Bugten, Horsens Fjord og ved Assens.

Danmarks Sportsfiskerforbund er projektejer og står for projektledelsen. Biolog Erik Haar Nielsen er ansat som projektleder med støtte fra biolog Kaare Manniche Ebert. Faglig rådgiver er biolog Torben Ankjærø.

Projektet bistås af to følgegrupper:

FAGLIG STØTTEGRUPPE

- Aarhus Universitet
- DTU Aqua
- Syddansk Universitet
- Rambøll
- COWI
- Als Stenrev
- Naturpark Lillebælt
- Limfjordsrådet
- Sund Vejle Fjord (Vejle kommune)
- Horsens Kommune
- Aarhus Kommune
- Assens Kommune
- Danmarks Naturfredningsforening

NGO-STØTTEGRUPPE

- Danmarks Naturfredningsforening
- Dansk Amatørfiskerforening
- Danmarks Sportsdykkerforbund
- Limfjordsmuseet
- Danmarks Jægerforbund
- Friluftsrådet
- Dansk Fritidsfiskerforbund

Projekt Kysthjælper er finansieret af VELUX FONDEN.

VELUX FONDEN

